

A BORSÓFEJTÉS MINDENT VISZI!

Az Ökologistic Környezetvédelmi Alapítvány elnökével, Vészity Katával beszélgettünk a gyermekek ösztönös természetszeretetről és a technológia csábításáról. A frontális oktatásnak egyre kevésbé van hatása. Az élményekért néha nyári táborokba, máskor csak a szomszéd utcában lévő kertbe kell elmenni.

SZERZŐ: DORÓ VIKTÓRIA

Doró Viktória: Mi indította el a környezettudatosság válás útján?

Vészity Kata: 2012 környékén pattant ki a fejből, hogy valamit kellene tenni a környezet védelméért. Főleg a hulladék-helyzet volt az, ami erre sarkallt. A kezdetektől fogva a gyerekek az elsődleges célközönségem, nekik szerettem volna megmutatni azt, amit én akkor már megtapasztaltam, hogy mennyire sok szemetet termelünk, miközben rengeteg értékes dolog készülhetne belőle. A kupakgyűjtéskor kezdtem el azon gondolkodni, hogy ha a hulladék olyan értékes, hogy egy beteg gyereket is meg lehet gyógyítani a kidobott kupakok árából, akkor miért nem gyűjti és kezeli értéke szerint mindenki. Mivel picik voltak a gyerekeim, ezért fontosnak éreztem, hogy tudatosítsam bennük a hulladék értékét. Ők és a barátaik voltak a kontrollcsoportom a formálódó ötleteimnél. Mivel sokat játszottam velük, nem lepődtek meg, amikor azt mondtam, hogy figyeljete csak, kitaláltam valamit! Próbáljuk el!

D. V.: Mi volt az első konkrét program, amit kidolgozott, és ami átment a kontrollcsoporton?

V. K.: A legelső dolog az interaktív játszóház volt. Kis talicskával tologatták a gyerekek a kiválogatott adott hulladékfajtát, és eljátszották, hogy betolják a gyárba – a gyár egy paraván

volt –, majd mögüle előjött egy másik gyerek egy másik talicskával, és kihozta a kész terméket. Még gyárhangokat is felvettünk, hogy igazinak hasson.

D. V.: Hogyan tudta a hulladékgazdálkodás terén a tudását fejleszteni?

V. K.: Rengeteget olvastam, de egy idő után a saját szememmel is látni akartam a hulladékhasznosítással létrejövő termékeket. Azt akartam, hogy ezeket a gyerekek is megfoghassák. Mivel a kupakgyűjtéssel kezdődött minden, ezért elsőként a Holofon Kft.-t, a Kupakverseny szervezőjét kerestem fel, de a cég alapanyagot (granulátumot) gyárt és nem készterméket, ezért tovább kutattam. Dunaújvárosban éltem akkoriban, és az ott működő papírgyár egyik részlegétől kaptam oktatási segédanyagként tolltartót, kütyütárolót, kartonból készült széket, amit már meg tudtam mutatni a gyerekeknek. A Bács-Plast Műanyagfeldolgozó Kft.-vel a mai napig jó kapcsolatban vagyok, sőt már szerveztem hozzájuk tanulmányi kirándulást is, illetve a Kupak útja című kisfilmünk is ott készült.

D. V.: Mikor érezte, hogy ez még mindig kevés?

V. K.: Körülbelül ekkor. Ezután kezdtem környezetkutatónak tanulni.

D. V.: Mikor döntött úgy, hogy szervezett formában valósítja meg az ötleteit?

V. K.: 2013 környékén, épp azért, mert szerettem volna csak ezzel foglalkozni. A korábbi munkámmal, ami a textiliparhoz kapcsolódott, nem tudtam azonosulni. Legalább másfél év volt, mire bejegyezték, de végül 2014. április 22-én hivatalosan is megszületett az Ökologicista Környezetvédelmi Alapítvány. Sokáig nem volt belőle semmi bevétel. A pályázatokhoz egyáltalán nem értettem, és nem is tudtam a szolgáltatásaimat beárazni. Nehéz meghatározni, hogy az a sok felkészülés, amit például egy játszóház létrehozása megkíván, miként épüljön be annak árába. Előfordult, hogy többre került egy-egy helyre eljutnom, mint amennyit kaptam a foglalkozásért, mert megtiszteltetésnek éreztem, hogy távoli helyekre is hívnak.

D. V.: Hogyan népszerűsítette a foglalkozásait?

V. K.: Létrehoztam az alapítvány weboldalát és Facebook-oldalát, de sokat számítottak a személyes ajánlások is.

D. V.: Mi jelentette az első nagyobb ugrást?

V. K.: Amikor Dunaújvárosban megcsináltam az első rendezvényt, ami egy régi cipőgyár épületében egy-egy héten át tartó program volt. Mag ökobázis néven futott, és iskoláscsoportokat fogadott. A megszervezésében egy cég segített, így lehetőségem nyílt a RePlacc megrendelésére, amit nem sokkal előtte ismertem meg. Ez egy ökojátsszótér, ahol a gyerekek újrahasznosított anyagokból készült játékokon játszhatnak. Így kerültem kapcsolatba a Zöldövezet Társulás Egyesülettel, amelynek azóta is sokat köszönhetek. Ők segítettek belőni azt, hogy mennyit érnek az általam vitt foglalkozások, és sok megrendésem is érkezett rajtuk keresztül. Egy idő után megkaptam tőlük a RePlaccot, amit új elemekkel egészítettem ki, úgyhogy most már több RePlacc-csomag van.

D. V.: A PET-kupának, a Tisza megtisztítására létrejött kezdeményezésnek is oszlopos tagja. Ez a kapcsolat hogyan indult?

V. K.: A PET-kupával hasonlóképp, véletlenek sorozata révén ismerkedtem meg. A kupak útját szerettem volna filmre vinni, emiatt összeültünk Dunaújvárosban pár barátommal, és az egyikőjük bedobott egy hulladék témájú zenét betétdalként, ami történetesen Varga Líviusz szerzeménye volt. Amikor felhívtam, akkor kiderült, hogy nem adhatja oda, mert már elígérte a PET-kupának, de megadta az ötletgazda, Molnár Attila Dávid telefonszámát. Aztán

egyszer csak egy pindurka PET-hajón találtuk magunkat a Tiszán.

Az, hogy PET-kalóz vagyok, sokat hozzátesz a környezeti nevelői munkámhoz. Ugyanis a gyerekek tiltakozását, azaz hogy nem szedik fel más szemetét, könnyű lereagálni azzal, hogy elmeséljük, milyen jó buli a nyári közös szemeteszedés. Olyankor érezhetően bennük is átfordul valami.

D. V.: Még mindig bevonja a gyerekeit a foglalkozások kialakításába?

V. K.: Igen, bár példálózni nem szoktam velük, ha nincsenek ott. De ha ott vannak, akkor az ő példáik sokkal hatásosabban a kortársaik számára. Ilyenkor egy-egy játékot ők mutatnak meg.

Néhány éve már Rákóczi falván lakunk, a Csiga portán. Az egész udvarunk úgy néz ki, mint egy újrahasznosított játéktér. A barátaink szeretnek hozzánk jönni.

A nagyobbik fiam 12 éves, és érzi, hogy amit ő csinál, az már majdnem munka, ezért szeretne valamilyen honoráriumot, ami általában arra megy ki, hogy engedjek meg valamit cserébe azért, hogy ő csinál valamit az adott rendezvényen. De mindemellett büszke rá, hogy ennek az egésznek a része lehet. És a felelősségét is érzi, hogy figyelnek arra, amit mond. Az ő szájából sokkal egyszerűbb és kézzelfoghatóbb, az enyémből inkább tanár néni. Nemrégiben csináltunk egy háromnapos projektet, és mint PETkalózt mutattam be a fiamat. Összeállítottam neki egy ppt-t, együtt átvettük, és tetszett neki, hogy nem a tanárnőnek, hanem a többi gyerekeknek kell majd beszámolnia róla. Ezért is tartom hatékonynak a projektalapú oktatást. Amikor a helyszínen közöltem a pedagógusokkal, hogy egy gyerek fogja tartani a foglalkozás egy részét, tetszett nekik az ötlet. A gyerekek először nem értették a szerepcserét. Először mintha vizsgáztatták volna, aztán idővel elfogadták, hogy ez a kislány többet tud, mint ők. Olyannyira belelendült, hogy végül három után ő maga szervezett egy negyedik előadást is.

D. V.: Interaktív játszóház, iskolai előadások, film, Csiga porta – milyen foglalkozásokat tart még?

V. K.: Az évek során az interaktív játszóház kibővült, már nemcsak azt mutatja be, hogy hová dobd a hulladékod, és mi lesz belőle, hanem arról is szól, hogy a termék csomagolása honnan indult, mi az alapanyaga. Visszamegyünk az időben azért, hogy megértsük, mennyi erőforrás, energia, idő szükséges ahhoz, hogy az adott termék és a csomagolása létrejöhessen. Nemcsak a környezeti, hanem a társadalmi hatásokat is vizsgáljuk, például a gyermekmunkát, ami által még jobban megértik a termékek értékét. Ráadásul sokszor olyan termékeket vásárolunk, amikre nincs is szükségünk.

Ahogy egyre jobban beleástam magam a témába, szembeültem vele, hogy nem a szelektív gyűjtés a megoldás, hanem a megelőzés.

D. V.: Hogyan néz ki ez a foglalkozás a gyakorlatban?

V. K.: A teljes életciklusra kiterjedő mandala formában alkottuk meg, amibe a Hangák csapatát vontam be, mert a kutatómunka során hiába vértéztem fel magam rengeteg információval, nem láttam, hogyan lehetne mindezt megjeleníteni. A mandala öt ágból áll. Minden terméknél van egy egyenes ág, ami egy zsákutcába torkollik. Ez a kommunális gyűjtés. És van egy önmagába visszaforduló ág, ami a szelektív gyűjtés. Ha ezt a mandalát kirakom, és valakit minden ágon végig akarok vinni úgy, hogy közben kérdezhet is, az másfél órát vesz igénybe.

D. V.: Egy iskolai tanóra viszont 45 perces. Mi lett a megoldás?

V. K.: Szerencsére vannak rugalmas iskolák, illetve nemrégiben Zuglóban jártunk egy iskolában, ahol például azt kérték, hogy csak három ágat vigyük el a mandalának, és három emberrel menjünk, hogy párhuzamosan lehessen haladni. Ez maximum húsz fővel működik, hiszen méretében sem nagy a mandala.

Amikor kicsikhez megyek, akkor szétszedem darabjaira, mert ott apránként épül fel a mandala. Válogatással kezdünk, és ők kereshetik ki a kupacból, hogy mi hova tartozik.

D. V.: Tapasztal fejlődést a gyerekek tudásszintjében?

V. K.: Nagyon is! Általában a tudásszintjük magas, mert ők már sok helyről kapják ezeket az infókat, viszont sokan az alkalmazásnál buknak el. Elméleti síkon okosak és sok mindent tudnak, de amikor kifelé mennek a teremből, már nem tudják, hova tegyék a PET-palackot. Sok múlik a szülőkön és az iskolán is, hogy lehetőséget teremtenek-e a gyerekek arra, hogy a megszerzett tudását gyakorolja.

Bár a mi kertünk olyan, mint egy vidámpark újrahasznosított anyagokból, van olyan gyerek, aki még itt is unatkozik, majd a végén kisül, hogy a telefonja hiányzik neki.

Azzal szoktam csillapítani a kedélyeket – például egy táborban, amikor már harmadik napja nem vehették elő a telefonjukat –, hogy van a telefonomon egy madárhatározó

applikáció, amit használhatnak, megkereshetik, hogy épp milyen madarat látnak. Érezhetően kisimulnak tőle.

D. V.: Mikor kezdett táborokat szervezni?

V. K.: 2014-ben. Akkor mutattak be Ács Sándornénak, Kishantos vezetőjének, akinek rajongójává váltam. Ő vetette fel, hogy szeretne gyerekeknek szóló programot, és mivel én eleve gyerekekkel foglalkozom, lenne-e kedvem vinni? Megtálalta a helyszínt, vettek három jurttát, nekem csak meg kellett csinálnom a tábort. Boldogan mondtam rá igent.

Most évente egy-két tábor van. A jurttatáborok nyáron futnak, ott úgy csináltuk meg a játszóházat, hogy mindennap más anyag a főszerep. Egyik délután Éva hozott egy csomó borsót, és amíg mi játszottunk, ő fejtette. Hamarosan az összes gyerek ott volt, és mindenki borsót fejtett. A tábor végén két állandó elem van. Az egyik a Ki mit visz haza? és a Melyik volt a legjobb élmény? Kérdés. Természetesen mindenki a borsófejtést mondta. A másik az angyalfolyosó, amit Soma Mama-gésától tanultam. Folyosót alkotunk egymással szemben

állva, az egyik végén én állok, a másik végétől elindul egy gyerek csukott szemmel, és mindenki megsimogatja, én pedig a végén megölelem, és megköszönöm, hogy ott volt. Előfordul, hogy ennél már a szülők is megérkeznek, ilyenkor őket is beállítom a sorba. Nagyon szép ez az elválás.

D. V.: Visszatérnek a gyerekek?

V. K.: Igen, ezért is kell mindig új programot kitalálni. Tavaly Verőcén az őszi szünetben is csináltunk egy táborot, de nem csak a gyerekeknek. Pályázatból tudtam megvalósítani, ezért ingyenes családi táborot szerveztünk. A szülőknek is csináltunk programot és a gyerekeknek is. Az anyukáknak kreatív énidőt, bútorfestést vittünk. Úgy tudtak kikapcsolódni, hogy a gyerekekre is rálátásuk volt. Az apukáknak pedig evezést szerveztünk. Egy követ kellett elrejtetniük, és egy kincskereső térképet készíteniük hozzá, ami gyorsan összehozta őket.

D. V.: Mindebből hová lehet tovább fejlődni?

Egy csapat lenne a célom. Azt szeretném, hogy az, amit én csinállok, párhuzamosan futhasson két-három helyen, és ne

kelljen nekem fizikailag jelen lennem. És azt is, hogy a Csiga porta ökobázisnak legyen egy állandó nyitvatartása, amikor bejelentkezhetnek csoportok, de legyen mellette felnőtteknek szóló tanácsadó nap is, amikor ha elakad valaki, vagy csak szeretné oldani a klímaszorongását, tudjak neki segíteni. Annak viszont, hogy én ott lehessenek, az a feltétele, hogy legyen egy olyan csapat, amellyel közösen tudom csinálni. Már alakul, csak tőkére lenne szükségem ahhoz, hogy ők állandók legyenek.

Már bízom magamban és érzem az értékemet, sok pozitív visszajelzést kapok. Máshogy állok magamhoz és a világhoz, és ettől megnyílnak a kapuk.